

A Pécsi Ítéltábla a dr. Szendrei Kornél ügyvéd által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek - a Dr. Ronga Ügyvédi Iroda által képviselt **I.rendű alperes neve** (came) I. rendű és a személyesen eljáró **II.rendű alperes neve** (címe) II. rendű alperesek ellen szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a ... Törvényszék 2017. április 4-én meghozott .../22. számú ítélete ellen a felperes által 24. sorszám alatt előterjesztett és 3. sorszám alatt is megindokolt fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és megállapítja, hogy a felek által ...en 2007. november 12-én ingatlanfedezet mellett nyújtott, svájci frankban (CHF) nyilvántartott személyi hitelhez megkötött szerződés IV. része 2. pontjának alábbi rendelkezése érvénytelen: „A szerződő felek megállapodnak abban, hogy a jelen közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés alapján, az adósok terhére mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás tekintetében, annak közokirati tanúsításaként, az adósoknak a hitelezőnél vezetett számlái és a hitelező vonatkozó bizonylatai alapján készített ténytanúsítványt fogadják el. Az adósok, zálogkötelezettek és eladók alávetik magukat annak, hogy a jelen közjegyzői okirat alapján, az adós terhére fennálló kölcsön- és egyéb járuléktartozás összegét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén is, a hitelező felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa.”

Mellőzi a felperes perköltségben marasztalását és kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 124.000 (százhuszonnégyezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes és a II. rendű alperes, mint egyetemleges adós és zálogkötelezett, valamint az I. rendű alperes, mint hitelező és zálogjogosult között 2007. november 12-én ... közjegyző által ügyszámon közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés jött létre, amely szerint a finanszírozási igény 13.200.000 forint, a kölcsön nyilvántartásának devizaneme svájci frank, míg a kölcsön összege 96.121 CHF. A szerződés szerint a kölcsön futamideje 180 hónap, a havonta esedékes törlesztőrészlet induló összege pedig 793,06 CHF. A szerződés I. része a kölcsönszerződésre, II. része az azt biztosító jelzálogszerződésre, III. része a vételi jog biztosítására vonatkozó szerződéses rendelkezéseket tartalmazta. A szerződés IV. részébe foglalt egyéb rendelkezések 2. pontja szerint „A szerződő felek megállapodnak abban, hogy a jelen közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés alapján, az adósok terhére mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás tekintetében, annak közokirati tanúsításaként, az adósoknak a hitelezőnél vezetett számlái és a hitelező vonatkozó bizonylatai alapján készített ténytanúsítványt fogadják el.

Az adósok, zálogkötelezettek és eladók alávetik magukat annak, hogy a jelen közjegyzői okirat alapján, az adós terhére fennálló kölcsön- és egyéb járuléktartozás összegét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén is, a hitelező felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa."

A felperes keresetében a kölcsönszerződés IV. rész 2. pontjának idézett rendelkezése tekintetében kérte a szerződés részleges érvénytelenségének megállapítását. Keresetét a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 209/A.§ (2) bekezdésére, valamint a fogyasztóval kötött szerződésekben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999.(II.5.) Kormányrendelet (a továbbiakban: R.) b) és j) pontjaira alapította. Álláspontja szerint a kifogásolt szerződési feltétel azért minősül tisztességtelennek, mert a teljesítés szerződésszerűségének megállapítására kizárólag az adósokkal, mint fogyasztókkal szerződő I. rendű alperest jogosította fel, ezen túl a bizonyítási terhet a fogyasztók hátrányára változtatta meg.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte, arra hivatkozott, hogy a végrehajtási záradék iránti kérelem benyújtásának lehetősége a közjegyzői okiratba foglalt szerződés alapján áll fenn, az tartalmazza a követelés összegét, míg a bank nyilvántartásai és nyilatkozata alapján kiállított közjegyzői tanúsítvány nem alkalmas a tartozás összegének és fennálltának bizonyítására, így a bizonyítási terhet nem fordítja meg.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest az I. rendű alperes javára 38.100 forint perköltség megfizetésére.

Ítéletének indokolása szerint a felek jogviszonyára alkalmazandó 1959. évi Ptk.209/A.§ (1) bekezdése és a R.1.§ (1) bekezdés b) és j) pontja alapján a szerződés kifogásolt feltétele nem tisztességtelen. Kiemelte, hogy a hitelező a feltétel hiányában is a nyilvántartásában szereplő összeget tüntetheti fel a végrehajtás iránti kérelmében, illetve a követelés érvényesítése iránti keresetlevelében. Mind a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti, mind pedig a követelés behajtása iránti perben e feltétel nélkül is az adósokat terheli a bizonyítási kötelezettség a bank nyilvántartásával szemben, mert ők kötelesek bizonylattal igazolni, hogy milyen összeget fizettek meg a tartozásukból.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett, annak megváltoztatását és a keresete teljesítését kérte úgy, hogy a bíróság állapítsa meg a szerződés IV. rész 2. pontjának kifogásolt rendelkezése érvénytelenségét, aminek alapjaként a R.1.§ (1) bekezdésének b) és j) pontjára hivatkozott. Előadta, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint tisztességtelen a fogyasztói szerződés azon kikötése, amely alapján a fogyasztó mindenkor tartozását a vele szerződő fél egyoldalú közlése alapján a közjegyző által kiállított közokirat tanúsítja. Álláspontja szerint a közokiratba foglalt szerződést végrehajtási záradékkal csak akkor lehet ellátni, ha a követelés összegét külön közokirat, a szerződési feltételben írt közjegyzői tanúsítvány igazolja. Ezért a kikötés biztosít lehetőséget az I. rendű alperesnek a teljesítés szerződésszerűségének kizárólagos megállapítására és a bizonyítási teher megfordítására, hiszen a közvetlen végrehajtási eljárás kezdeményezésének lehetősége folytán a végrehajtás megszüntetési vagy korlátozási perben az adósnak kell bizonyítania, hogy tartozása nem áll fenn ahelyett, hogy a tartozás fennállását ésösszezszerűségét a hitelezőnek kellene igazolnia.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint a kölcsönszerződés közokiratba foglalása megtörtént, tartalmazza a kölcsönvett összeget és az azt terhelő járulékokat, ez teremti meg a közvetlen végrehajthatóság lehetőségét, a támadott feltételtől függetlenül az az általános szabály, hogy ennek során a végrehajtást kérőnek nem kell bizonyítania a követelése összegét, ezért nem változtatja meg a bizonyítási terhet a

fogyasztó hátrányára, hiszen a végrehajtás megszüntetése iránti perben mindenképpen a felperes terhére esik annak bizonyítása, hogy alappal vitatja a végrehajtandó követelést.

A fellebbezés megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a releváns tényállást helyesen állapította meg, azonban az abból levont jogi következtetésével és a keresetet elutasító döntésével a másodfokú bíróság nem értett egyet.

A másodfokú bíróság kiemeli, a felek között nem volt vitás, hogy a perbeli szerződés az 1959. évi Ptk.658.§-ának e) pontja szerinti fogyasztói szerződésnek, míg a keresettel támadott szerződéses rendelkezés az 1959. évi Ptk.205.§-a és 209.§-ai szerint a fogyasztói szerződésben általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló szerződési feltételnek minősült.

A tisztességtelenség vizsgálatakor abból kellett kiindulni, hogy az 1959. évi Ptk.209.§ (3) bekezdése felhatalmazása alapján a R. nevesít tisztességtelennek minősülő feltételeket. Az 1.§ (1) bekezdése szerinti listában szereplő, tisztességtelennek minősülő szerződési feltételek esetében a bíróságnak nem kell vizsgálnia az 1959. évi Ptk.205.§ (2) bekezdésében rögzített körülményeket, mert ha a R.1.§ (1) bekezdésében szereplő bármely feltétel megvalósul, a bíróságnak meg kell állapítani az adott szerződési rendelkezés tisztességtelenségét.

A felperes álláspontjával szemben az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy nem a kifogásolt szerződési feltételben meghatározott közjegyzői ténytanúsítvány biztosítja a hitelező számára a végrehajtási záradék kiállításának lehetőségét. Az I. rendű alperes alappal hivatkozott arra, hogy a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés végrehajtási záradékkal látható el, mert tartalmazza a végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 23/C.§ (1) bekezdése szerint a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló kötelezettségvállalást, a jogosult és a kötelezett nevét, a kötelezettség tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, a teljesítés módját és határidejét. A (2) bekezdés szerint, ha a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa, ezért ha a futamidő nem telt le, a közvetlen végrehajtás további feltétele a szerződés felmondásának közokirati tanúsítása.

Az adósok tartozásáról a banki nyilvántartások alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány tehát szükségtelen a kölcsönszerződés végrehajtási záradékkal ellátásához, mert a követelés összegét (a kölcsöntartozást) maga a kölcsönszerződés, az esedékességet pedig lejárat esetén kölcsönszerződés, felmondás esetén pedig a végrehajtást kérő közjegyzői okiratba foglalt felmondása tartalmazza. A kötelezettség összege vonatkozásában helytállóan utalt fellebbezési ellenkérelmében is arra az I. rendű alperes, hogy a kölcsönszerződésbe foglalt követelés keretein belül a végrehajtást kérő a tartozás összegét maga tüntetheti fel a végrehajtási kérelmében. Ezt a végrehajtás elrendelésekor a közjegyzőnek nem kell vizsgálnia, mert a végrehajtás minden további vizsgálat nélkül elrendelhető a közokiratba foglalt szerződés által meghatározott teljes kölcsöntartozásnál alacsonyabb összegre.

Ettől függetlenül is megállapítható azonban, hogy a felperes által támadott, a tartalma alapján bármely elszámolási vita esetére meghatározott feltétel a jóhiszeműség és a tisztesség követelményével ellentétesen, indokolatlanul és egyoldalúan az adós hátrányára megállapított olyan rendelkezés, amely az 1959. évi Ptk.209.§ (3) bekezdésének felhatalmazása alapján a R.1.§ (1) bekezdésében meghatározott olyan szerződési feltétel, amelynek tekintetében a bíróságnak meg kell állapítania az adott szerződési rendelkezés tisztességtelenségét.

Annak vizsgálata során, hogy a támadott szerződési feltétel megfelel-e a R.1.§ (1) bekezdés b), illetve j) pontjaiban meghatározott kikötésnek, a szerződéses nyilatkozatot az 1959. évi Ptk.207.§ (1) bekezdése értelmében úgy kell értelmezni, ahogy azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményére tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. A per tárgyává tett szerződési feltétel értelmezésével az állapítható meg, hogy az I. rendű alperes megkövetelte a szerződéskötést követően kiállítandó ténytanúsítvány tartalmi elismerésére kötelezettséget vállaló fogyasztó adósoktól, hogy tartozásuk tekintetében a hitelező nyilvántartásait előzetesen és általánosságban elfogadják. Az adósoktól beszerzett hozzájárulással az I. rendű alperes a saját mindenkori kimutatásaihoz azok helyességére irányuló konszenzus látszatát rendelte. Az adósok a teljesítéssel kapcsolatos adatok helyességét illetően a minősített okirati forma (közjegyzői ténytanúsítvány), mint egyetlen követelmény megléte esetére kötelezettséget vállaltak arra, hogy a hitelező által így megállapított összeget nem csak végrehajtás kezdeményezése esetére, hanem bármely elszámolási vita során elfogadják, annak alávetik magukat. Ezért a szerződési feltétel kimerítette a R.1.§ (1) bekezdésének b) pontját, amely szerint a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül különösen az a szerződési feltétel, amely kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy a teljesítése szerződésszerű-e.

Ettől független kérdés az, hogy az I. rendű alperes köteles külön jogszabály rendelkezése folytán évente, illetve a szerződés lejártakor elszámolást, kimutatást küldeni az adósoknak, ami ellen azok kifogást emelhetnek. A felek szerződéséből nem következik ugyanis, hogy a számlakimutatás vitatása a tartozás I. rendű alperes által megállapított összegéről szóló ténytanúsítvány kiállításának akadálya lenne, a közokirati tanúsításnak való alávetés ezért az I. rendű alperes hivatkozásával szemben őt jogosította fel a fogyasztó teljesítése szerződésszerűségének kizárólagos megállapítására.

A R.1.§ (1) bekezdés j) pontja kapcsán a másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, hogy annak alapján a támadott szerződési feltétel azért nem tisztességtelen, mert az attól függetlenül megindítható végrehajtási eljárásban a tartozás fennállásának az összegét vitató adósoknak a Pp.369.§-a szerint végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti pert kell indítania, amelyben a támadott szerződési feltétel szerinti közjegyzői ténytanúsítványtól függetlenül a Pp.164.§ (1) bekezdése alapján őket terheli a követelés egészben vagy részben való megszűnésének bizonyítása. A támadott szerződési feltétel ugyanis a hitelező nyilvántartásának, illetve az azon alapuló közjegyzői ténytanúsítványnak közhiteles és aggálytalan tartalmú bizonyítékként tulajdonít bizonyító erőt. Ennek az a következménye, hogy nemcsak egy esetleges végrehajtási perben, hanem minden olyan eljárásban, ahol a hitelező követelése fennállása és összege tekintetében bizonyítás terhelheti, a saját nyilvántartásában szereplő, a szerződéses kikötés hiányában bizonyítékként a személyes előadása vagy egyszerű magánokirat bizonyító erejének megfelelő adatra közokirattal bizonyított tényként hivatkozhat, így a fogyasztói szerződésen alapuló, fogyasztóval szembeni igényérvényesítés során a polgári perrendtartás bizonyítási kötelezettségre és teherre vonatkozó, a Pp.3.§ (3) bekezdésében és a 164.§ (1) bekezdésébe foglalt általános szabályai nem érvényesülnek. A Pp.195.§ (1) bekezdése alapján ugyanis a közokirat teljesen bizonyítja az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát, azaz az adós tartozásának tényét és a tartozás mértékét. Azzal szemben a fogyasztó adósok kényszerülnek a (6) bekezdés szerint annak bizonyítására, hogy a közokiratba foglalt adat, tény - azaz a bankkal szembeni tartozásuk ténye vagy összege - nem felel meg a valóságnak. A kifogásolt feltétel ezzel a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg.

Eltérő következtetés abból sem vonható le, hogy a bizonyítás általános szabályai szerint a Pp.164.§-a alapján valóban az adósoknak kell bizonyítani, ha azt állítják, a hitelező által elismertnél nagyobb összeget fizettek meg a részére. A szerződési kikötés ettől függetlenül mentesít a hitelezőt annak bizonyítása alól, hogy az adós által fizetendő egyes törlesztőrészletek forintösszegét, felmondás esetén az esedékessé tett teljes hiteltartozást, valamint azok járulékait számlái, bizonylatai a szerződésnek megfelelően helyesen tartalmazzák, ezzel szemben a feltétel folytán a fogyasztók kötelesek bizonyítani, hogy tartozásukat vagy annak egy részét az alperes nem szerződésszerűen meghatározott összegben tartja nyilván.

A Kúria számú, az elsőfokú bíróság által hivatkozott ítéletében foglaltak sem adtak alapot a jelen perbeli szerződési feltétel tisztességtelenségének eltérő megítélésére, mert a döntésből kitűnően a Kúria a perbelitől eltérő tartalmú szerződési feltételt értékelt, amely nem tartalmazott az adósok részéről olyan nyilatkozatot, hogy előre elfogadják a hitelező által saját üzleti könyvei alapján készített és közjegyzői ténytanúsítványba foglalt tartozáskimutatást a terhükre fennálló tartozás közokirati tanúsításaként, amelynek alávetik magukat. A másodfokú bíróság irányadónak tartotta a BDT2015. 3420 számon, és a BDT2017. 3629 számon közzétett eseti döntésekkel alátámasztott ítélkezési gyakorlatot a perben, amely szerint tisztességtelen a fogyasztói szerződés azon kikötése, amely alapján a fogyasztó mindenkor tartozását a vele szerződő fél egyoldalú közlése alapján közjegyző által kiállított közokirat tanúsítja, illetve az adós szerződéskötéskor előre elismeri, hogy a jövőben bármikor fennálló tartozása a kölcsönadó saját üzleti könyvei, illetve nyilvántartásai alapján kiállított közjegyzői ténytanúsítványban megállapított összeggel azonosak.

A fentiekre tekintettel a támadott szerződési feltétel a R.1.§ (1) bekezdés b) és j) pontja alapján tisztességtelennek, a másodfokú bíróság ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján megváltoztatta és megállapította a közjegyzői ténytanúsítványról szóló szerződési feltétel tekintetében a kölcsönszerződés részleges érvénytelenségét.

Az ítélet elleni fellebbezést a **Pp.256/A. §** (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A másodfokú bíróság döntésével a felperes mind az első-, mind a másodfokú eljárásban pernyertes lett, mellőzni kellett ezért a perköltségben történő marasztalását. A pervesztes I. rendű alperes a Pp.78.§ (1) bekezdés alapján köteles megfizetni a felperes részéről felmerült első- és másodfokú perköltséget, amely a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (3) és (5) bekezdése alapján megállapított 30.000 forint elsőfokú és 10.000 forint másodfokú ügyvédi munkadíjból, továbbá a felperes által lerótt 36.000 forint elsőfokú eljárási és 48.000 forint fellebbezési illetékből áll. Az I. rendű alperes viseli a saját költségeit, a II. rendű alperes részéről a perben költség nem merült fel.

Pécs, 2017. december 13.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács János s.k. előadó bíró, Dr. Hrubai Adrienn s.k. bíró